

RAZVOJ DRUŽBENE ODGOVORNOSTI IN VPLIV NA SPREMINJANJE DRUŽBENE KULTURE

Anita Hrast, *direktorica Inštituta za razvoj družbene odgovornosti – IRDO,*
zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej, *Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta,*

Tatjana Novak, *direktorica Press Clipping d.o.o.,*

Sabina Kojc, *absolventka Fakultete za računalništvo elektrotehniko in informatiko Univerze v Mariboru*
(vsi Slovenija)

Povzetek:

Družbena odgovornost je bila pred osmimi leti, ko je nastal Inštitut IRDO, pod to besedno zvezo v slovenskem prostoru še precej neznana. V prispevku avtorji prikazujemo dosedanje aktivnosti inštituta IRDO na področju razvoja družbene odgovornosti, sodelovanje tega inštituta s številnimi podpornimi partnerji, člani in drugimi, ki jim skrb za družbeno odgovornost ni odveč. Prikazujemo tudi delo drugih akterjev na področju družbene odgovornosti v zadnjih osmih letih ter postrežemo s številnimi povezavami in viri za nadaljnje raziskovanje tega področja. S pomočjo statističnih podatkov, ki jih že vrsto let zbira podjetje Press Clipping, prikazujemo rast objav besedne zveze družbena odgovornost v slovenskih medijih, s poudarkom na objavah v minulem letu. Zaključujemo z mislimi o tem, kako se je zavedanje kot del kulture družbe, v kateri bivamo, pričelo spreminjati v duhu večjega zanimanja za družbeno odgovornost.

Gljučne besede: družbena odgovornost, komuniciranje, mediji, klipping, zavedanje, marketing, projekti, kultura

DEVELOPMENT OF SOCIAL RESPONSIBILITY AND THE IMPACT ON CHANGING SOCIAL CULTURE

Abstract: Eight years ago, when IRDO Institute for Development of Social Responsibility was established, the wording 'social responsibility' was quite un-known in Slovenia. Authors present in this contribution IRDO's activities of so far concerning development of social responsibility, cooperation with numerous supportive partners, members, and others who find the social responsibility worth their effort. Authors summarize also work of other agents in the area of social responsibility over the recent eight years, including many links and references for further research on social responsibility. Statistical evidence that has been collected for many years by Press Clipping shows the increasing publication of the wording 'social responsibility' in Slovenian media; exposed are data for 2011. Authors conclude that the awareness, as a component of the social culture in which we live has started to reflect a growing interest in social responsibility.

Key words: social responsibility, communication, media, clipping, awareness, marketing, projects, culture.

1. Razvoj področja družbene odgovornosti v EU

Na ravni EU so nastali od leta 2001 dalje številni dokumenti, s pomočjo katerih si EU prizadeva razvijati področje družbene odgovornosti. Nekaj povezav ne te dokumente najdete pod viri na koncu tega prispevka. Med njimi naj omenimo prvega pomembnejšega, Green paper, promoting a European framework for Corporate social responsibility, Commission of the European Communities, 2001.

Sledil mu je dokument Corporate Social Responsibility: A business contribution to Sustainable Development, communication from the Commission of the European Communities, 2002. Zanimivi so še naslednji dokumenti: Izvajanje partnerstva za rast in delovna mesta: Evropa – središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij, Poročilo komisije Evropskemu parlamentu, svetu in evropsko-socialnemu odboru, Komisija Evropskih Skupnosti (2006), Green paper on Corporate Social Responsibility, European Coalition for Corporate Justice, in Corporate Justice at European Level, European Coalition for Corporate Justice. Tako civilna družba kot gospodarstvo in vladne ravni so povsod po Evropi začele aktivno vključevati družbeno odgovorne vsebine v svoje politike in delovanje. Prebudila se je civilna družba, ki je v času krize vse bolj aktivna. Da bi poenotili delovanje na tem področju so pri ISO organizaciji več let razvijali standard za družbeno odgovornost ISO26000, ki je bil novembra leta 2010 tudi dokončno sprejet, vendar ne kot standard, temveč le kot priporočila, smernice za delovanje. Standard je v obliki dialoga med nevladnim sektorjem, vladami in gospodarstvom več let ustvarjala velika skupina posameznikov in organizacij. V Sloveniji se pripravlja prevod tega standarda.

Aktualni so še številni drugi dokumenti, kot je New European Policy, A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, European Commission. Pojmovanje odgovornosti v 70-ih letih (Friedmanova teorija), nato Freemanovo pojmovanje družbene odgovornosti (1984) in razvoj definicije oziroma dokumentov znotraj EU odlično podaja tudi dr. Zlatko Jančič (2002) v članku Nova družbena odgovornost podjetij in številnih drugih, prav tako dr. Jožica Knez Riedl in ddr. Matjaž Mulej. S številnimi članki o družbeni odgovornosti jim sledita tudi dr. Klement Podnar

in dr. Urša Golob ter mnogi drugi, zelo aktiven na tem področju je bil v Sloveniji tudi, žal že pokojni, prof. dr. Miroslav Glas.

2. Razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji v preteklih desetih letih

Že leta 2003-2004 so bile pri območnih gospodarskih zbornicah organizirane prve konference na temo družbene odgovornosti. Inštitut IRDO je s svojimi konferencami pričel leta 2006, kmalu zatem so nastale posamezne sekcije znotraj različnih konferenc, še posebej aktivne pa so tovrstne sekcije postale v okviru nekaterih strokovno-interesnih združenj. S slednjimi se je inštitut IRDO uspešno povezoval že kmalu po njihovem nastanku. Kot nacionalno partnerstvo sta med rezultati njihovega sodelovanja vsakoletna mednarodna konferenca (od leta 2006 dalje), ki jo inštitut IRDO organizira v sodelovanju z mnogimi partnerji, ter Slovenska nagrada za družbeno odgovornost Horus, ki je prav tako vsako leto (od 2009 dalje) organizirana s pomočjo številnih partnerskih sodelovanj.

Inštitut IRDO je s svojim delom pričel leta 2004. Že nekaj let pred tem se je na različnih slovenskih fakultetah, zlasti na Fakulteti za družbene vede in Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani ter Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru pričelo vključevati vsebine o konceptu družbene odgovornosti v posamezne predmete, vzporedno s tem so pričele nastajati številne diplomske naloge, nekaj let za tem pa so na nekaterih fakultetah npr. na Fakulteti za družbene vede uvedli posebne predmete na temo družbene odgovornosti. Vse do danes so predmete o družbeni odgovornosti vključili na številne fakultete po vsej Sloveniji, tako javne, kot zasebne, in ne zgolj na fakultete ekonomskih smeri.

Leta 2006 smo dobili v Sloveniji prvo doktorico s področja družbene odgovornosti na Fakulteti za družbene vede, dr. Uršo Golob, kmalu zatem je s področja komuniciranja družbene odgovornosti doktoriral tudi dr. Oliver Vodeb, sledili pa so jima še drugi. Veliko diplomskih del, magistrskih in specialističnih del s področja družbene odgovornosti dokazuje, da se je zanimanje v Sloveniji za ta koncept močno povečalo, torej tudi zavedanje o njegovem pomenu. Ta hip je doktorandov o družbeni odgovornosti vsaj deset v Mariboru, Ljubljani, Kopru, Novem mestu.

Inštitut IRDO je od maja 2006 do oktobra 2007 sodeloval z Gospodarsko zbornico Slovenije – Območno zbornico Maribor pri prvem slovenskem projektu, financiranem iz virov EU za podporo razvoju družbene odgovornosti, pri projektu »CSR – Code to Smart Reality for SMEs«. V okviru projekta so potekale različne aktivnosti, člani inštituta IRDO pa smo s svojim strokovnim delom sodelovali na več področjih. V aktivnosti projekta so bila vključena predvsem mala in srednje velika podjetja iz vse Slovenije, podjetniški svetovalci in ostale institucije. Inštitut IRDO je kot strokovni izvajalec aktivno sodeloval z Gospodarsko zbornico Slovenije – Območno zbornico Maribor pri projektu »CSR – Code to Smart Reality for SMEs« in sodeloval pri pripravi naslednjih podprojektov: informativne delavnice po območnih enotah GZS, usposabljanje o družbeni odgovornosti za podjetniške svetovalce, spletna stran kot informacijski center z informacijami o družbeni odgovornosti, prenos dobrih praks (mednarodna delavnica in študijska pot v Veliko Britanijo za podjetja ter podjetniške svetovalce), priročnik s primeri dobre prakse "Uvajanje družbene odgovornosti v poslovno prakso malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji", zaključna konferenco projekta, ter informiral slovensko javnost o družbeni odgovornosti.

Rezultati projekta so bili:

1. Oblikovan osnutek Kodeksa družbeno odgovornega ravnanja MSP-jev v Sloveniji – priprava in predstavitev v podpornem okolju.
2. Vzpostavitev Informacijskega centra o DOP, ki je dosegljiv MSP-jem in drugim deležnikom (informacije, dobre prakse, DOP orodja...) ter DOP svetovalni servis.
3. Izmenjava dobre prakse (mednarodna delavnica o DOP, izmenjava izkušenj med britanskimi in slovenskimi MSP-ji; priročnik s primeri dobre prakse DOP; DOP nagrada v Sloveniji in prepoznavanje najbolj družbeno odgovornih MSP-jev, študijski obisk v Veliki Britaniji).
4. Razvoj in izvedba programa usposabljanja za svetovalce MSP-jev o DOP (24 svetovalcev usposobljenih in vključenih 29 malih in srednje velikih podjetij v proces usposabljanja in svetovanja).
5. Oblikovanje predstavitvenih gradiv in grafične podobe za DOP v Sloveniji, izvedba promocije projekta (strokovni in predstavitveni članki o DOP v Sloveniji, natisnjena DOP informacijska kartica, izvedba zaključne konference, itd.)

UNGC Slovenia, Mreža Global Compact Slovenija (UN Global Compact Slovenia) je bila kot slovenska veja UN Global Compacta ustanovljena leta 2007 na pobudo prof. dr. Danice Purg, predsednice in dekanje IEDC-Poslovne šole Bled. Iz 16 ustanovnih članov, ki med drugim predstavljajo vodilno silo slovenskega gospodarstva, se je članstvo razširilo na 33 članov društva. Prizadeva si za razvoj družbeno odgovornih voditeljev, ki poleg poslovne uspešnosti svojih organizacij spodbujajo tudi uravnotežen razvoj celotne družbe. Zato se je odločila dati zagon ustanavljanju slovenskega dela največje mednarodne mreže za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj, UN Global Compact.

Sekcija za spodbujanje družbene odgovornosti (SSDO) Slovenskega društva za odnose z javnostmi je pred leti nastala kot prostovoljno združenje članov društva in diplomantov PR šole. Temeljna naloga sekcije je spodbujanje in dvigovanje nivoja družbene odgovornosti v slovenskih podjetjih in organizacijah, še posebej med člani PRSS in stroko odnosov z javnostmi. Sekcija za spodbujanje družbene odgovornosti je prevzela iniciativo in je skupaj z raziskovalnim partnerjem, podjetjem Interstat d.o.o., izvedla raziskavo o razumevanju družbene odgovornosti v slovenskih

organizacijah. Njihova želja je, da se raziskava izvaja letno, da bodo lahko sledili trendom na področju razvoja družbene odgovornosti.

Šola družbene odgovornosti podjetij je od leta 2008 pričela delovati tudi v Sloveniji. V londonski šoli za odnose z javnostmi (LSPR – London School of Public Relations) so razvili izobraževalni program upravljanja družbene odgovornosti in vključevanja programov družbene odgovornosti v programe odnosov z javnostmi v podjetjih. Prvi generaciji je šolnino financirala Evropska unija, nato pa je program postal dostopen na trgu; predavajo domači in tuji strokovnjaki.

Časnik Finance že vrsto let izdaja seznam in prilogo Top družbeno odgovorni, časnik Delo pa prilogo Delo FT, FT tema: Družbena odgovornost.

Časnik Dnevnik prav tako vrsto let podeljuje Zlato nit, ki je medijsko-raziskovalni projekt časnika Dnevnik. Projekt je nastal na pobudo družbe medijskih vsebin Dnevnik, d.d. ob sodelovanju ekonomskih (EF) in kadrovskih strokovnjakov (FDV in FF) Univerze v Ljubljani. Gre za prepoznavanje in promoviranje najboljših zaposlovalcev kot tudi za preverjanje kakovosti odnosa med organizacijo in zaposlenimi.

Zavod Ekvilib v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve že nekaj let objavlja Javni poziv za sofinanciranje postopka pridobitve osnovnega certifikata Družini prijazno podjetje iz sredstev Evropskega socialnega sklada v letu 2012, ki je sofinanciran z EU sredstvi.

Zavod Ekvilib se je pred približno dvema letoma preimenoval v Inštitut Ekvilib in je leta 2010 začel z Mrežo za družbeno odgovornost Slovenije, ki naj bi bila stičišče podjetij in drugih organizacij, katerih skupni namen je promocija družbene odgovornosti, tako znotraj svojih podjetij in organizacij, kot v širšem družbenem prostoru. Dobesedno kopira besedila in poslanstvo inštituta IRDO ter njegove aktivnosti, vključno s sistemom članstva, kar vse je inštitut IRDO gradil že od leta 2004. To inštitutu IRDO očitno daje potrditev, da je bil prvi na tem področju v Sloveniji in da očitno IRDO odlično deluje. Zaenkrat ima IRDO veliko velikoveč članov kot Ekvilibova mreža s področja družbene odgovornosti (več kot 100 članov januarja 2012!), o morebitnem sodelovanju pa se še dogovarjajo

»Kako družbeno odgovorne so politične stranke in gibanja,« je bila raziskava, ki jo je inštitut IRDO opravil novembra 2011. V slovenskih političnih strankah in gibanjih nastaja zanimanje za družbeno odgovornost, vendar je še ne vključujejo strukturirano v svoje delovanje navznoter in navzven, je pokazala mini anketa, ki jo je med slovenskimi političnimi strankami in gibanji opravil Inštitut IRDO. V anketi, na katero se je odzvalo 13 strank oziroma gibanj, so jih spraševali, kako v svoje delo vključujejo družbeno odgovornost in druge pojme, povezane s to lastnostjo ljudi in organizacij (podjetij in drugih) ter kaj nameravajo narediti za krepitev družbene odgovornosti v Sloveniji v prihodnje. Več informacij in rezultati raziskave so objavljeni na www.irdo.si.

3. Osemletno delovanje inštituta IRDO za več družbene odgovornosti

IRDO je v osmih letih delovanja v Sloveniji in v svetu oblikoval priznано jedro raziskovalcev in strokovnjakov s področja družbene odgovornosti, ki s svojimi aktivnostmi pomembno prispevajo k razvoju družbe (Hrast, A., Obradovič, S., 2012). Pripravili so pobudo za oblikovanje Nacionalne strategije komuniciranja in uveljavljanja družbene odgovornosti, pri tem pa že aktivno sodelujejo številni partnerji – tako iz gospodarstva, kot iz civilne družbe in strokovno-interesnih združenj, medijev.

V okviru inštituta deluje Strokovni svet, ki skrbi za programsko usmerjanje dejavnosti zavoda, vodi ga ddr. Matjaž Mulej, sestavljajo pa ga predstavniki ustanov, podjetij, strokovnih združenj, medijev, civilne družbe ter drugi strokovnjaki. IRDO izvaja svoje razvojno-raziskovalno in znanstveno delo v posebni organizacijski enoti Znanstveno-raziskovalni center IRDO, ki jo vodi dr. Andrej Fištravec. Sodelavci inštituta IRDO objavljajo svoja dela na konferencah v Sloveniji in v tujini ter v revijah in v drugih publikacijah. V minulem letu je inštitut izvajal več raziskovalnih projektov: (1) *Dovolj celovit model merjenja dobrega počutja zaposlenih v tranzicijskih organizacijah s primerjavo inovativnih in manj inovativnih*, (2) *Razvoj modelov formalnega in neformalnega izobraževanja za poklic mladinski delavec za vključevanje v programe organizacij (MDNFI)* in (3) *»Chance4Change: Razvoj, izvedba in vrednotenje programov za izboljšanje subjektivnega dobrega počutja«*, sofinanciranega v okviru programa Čezmejnega sodelovanja Slovenija – Avstrija 2007 – 2013.

Inštitut IRDO od leta 2006 v Mariboru organizira letno mednarodno konferenco, letos je že sedma zapored 8. do 10. marca 2012. Tokratna konferenca je organizirana v sodelovanju z Javnim zavodom Maribor 2012 - Evropsko prestolnico kulture in drugimi partnerji, njen naslov pa je »Inoviranje kulture za več družbene odgovornosti - kot pot iz socio-kulturne krize«. Od leta 2008 v sodelovanju z Društvom za odnose z javnostmi in mnogimi drugimi partnerji inštitut IRDO podeljuje tudi Slovensko nagrado za družbeno odgovornost Horus. Letošnji razpis za nagrado bo objavljen predvidoma konec maja 2012, nanj pa se lahko prijavijo tako podjetja, kot zavodi ter posamezniki.

V inštitut se lahko včlanijo pravne osebe iz gospodarstva in negospodarstva (kolektivno članstvo), pa tudi fizične osebe-posamezniki (individualno članstvo). Člani sodelujejo pri oblikovanju programa dela in razvoja inštituta, na panožnih in tematskih razpravah, brezplačno dostopajo do informacij in novosti na portalu in v e-publikacijah inštituta, imajo posebne popuste pri uporabi izdelkov in storitev inštituta (izobraževanja, posvetovanja, svetovanja, raziskave,...) ter izmenjujejo praktične izkušnje. Člani inštituta IRDO so posamezniki, podjetja, ustanove in organizacije. Združujejo se

v Svet članov, ki podpira delo inštituta in podaja razvojne usmeritve. Člani torej prispevajo k razvoju inštituta in njegovega dela, prejmejo pa tudi nekatere ugodnosti, med drugim brezplačna izobraževanja. V inštitutu IRDO od leta 2008 združujejo že več kot 100 članov, od tega dobro polovico kolektivnih. Med kolektivnimi člani so podjetja in organizacije, v njihovem imenu na srečanjih sodelujejo člani vodstva ali posameznih strokovnih področij, člani uprav ter predsedniki večjih slovenskih podjetij, organizacij in ustanov. Člani posamezniki so: študenti, raziskovalci, znanstveniki, strokovnjaki in vsi, ki se zavedajo pomena družbene odgovornosti in jo zato so-razvijajo.

V letu 2011 so imeli člani priložnost sodelovati na petih brezplačnih izobraževanjih, ki jih je zanje in simpatizerje organiziral inštitut IRDO. Tako so lahko prisluhnili mag. Nastji Mulej o šestih klobukih kreativnega razmišljanja, Alenki Zelenič o pridobivanju nepovratnih sredstev iz EU, Ireni Polak Fištravec o retoriki in javnem nastopanju, Blanki Kaker o standardu družbene odgovornosti ISO26000, ddr. Matjažu Muleju in Aniti Hrast o strateškem razvoju družbene odgovornosti v podjetjih, organizacijah ter mnogim drugim. Vključevanje v takšne organizacije je za podjetja v sodobnem svetu že skorajda nujno.

Znanstveniki, strokovnjaki in raziskovalci inštituta redno objavljajo strokovne prispevke, članke v znanstvenih in strokovnih revijah ter sodelujejo na konferencah, srečanjih. Poleg 4 znanstvenih, 1 preglednega in 1 poljudnega članka, 1 vabljenega predavanja na znanstveni konferenci, 9 predavanj na strokovnih konferencah, so v letu 2011 sodelavci in člani IRDO objavili 6 povzetkov za konference, 2 prispevka v znanstvenih monografijah, več kot 10 intervjujev, 3 konferenčne prispevke brez natisa, 3 druge prispevke in bili 5-krat uredniki knjig. Samo zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej je izvedel 17 mednarodnih predavanj o družbeni odgovornosti v 9 tujih državah in v Sloveniji: Avstrija 2x, Belgija 2x, Češka 3x, Grčija, Nemčija, Poljska 3x, Rusija 2x, Švica, Velika Britanija. Dr. Andrej Fištravec, Anita Hrast ter drugi člani IRDO so sodelovali na vsaj 18 konferencah v Sloveniji in v tujini ter na drugih strokovnih srečanjih.

V okviru založništva v inštitutu IRDO vsako leto izdajo zbornik z mednarodne konference Družbena odgovornost in izzivi časa, leta 2010 so izdali tudi knjigo na zgoščenkni Eseji o družbeni odgovornosti in leta 2011 naredili 1. Ponatis le-te. Od leta 2009 izdajajo Zbornike finalistov Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus, v sodelovanju s podjetjem Press clipping pa od leta 2006 spremljajo objave o družbeni odgovornosti v slovenskih medijih. Leta 2011 so sodelovali kot soavtorji pri mednarodni elektronski knjigi ABC Harmony, redno mesečno izdajajo mesečne IRDO e-novice za člane in objavljajo svoje prispevke v konferenčnih zbornikih drugih. IRDO je izdal ali sodeloval kot sozaložnik tudi nekaj nadaljnjih knjig, tudi tujih avtorjev (Esposito, Božičnik idr., ...); k temu se vrnemo.

Družbena odgovornost podjetij je neposredno povezana z razvojem Slovenije in prispeva k večji motivaciji zaposlenih za delo, boljšemu odnosu delodajalcev do zaposlenih, pozitivnemu razvoju socialne slike in države v celoti, itd. Zato so v Strokovnem svetu inštituta IRDO oblikovali pobudo za pripravo Nacionalne strategije razvoja družbene odgovornosti. Predstavili so jo tudi v Državnem zboru na posvetu Kam po krizi? (19.3.2011), in si vztrajno prizadevajo, da bi se le-ta uresničila tudi na nacionalni ravni s pomočjo vladnih organov. Doslej je civilna družba z inštitutom IRDO in s številnimi drugimi strokovno-interesnimi organizacijami na tem področju sicer bila precej aktivna (www.nfrcsr.org/slovenija/index.htm), potrebuje pa tudi sodelovanje vladne sfere, če naj bo takšno delovanje dolgoročno stabilno in učinkovito.

4. Promocija koncepta družbene odgovornosti v medijih in širši javnosti (informiranje)

Doslej smo posredovali številne informacije s področja družbene odgovornosti medijem, največ v okviru organizacije konference in izvedbe mednarodnih projektov. Spremljali smo tako naše objave, kot na splošno informacije o družbeni odgovornosti v medijih. Rezultate povečanja števila objav na temo družbena odgovornost v medijih vsako leto predstavimo na konferenci inštituta IRDO v Mariboru. Pošiljali smo tudi obvestila članom, partnerskim organizacijam, vladi in drugim.

Na področju osveščanja je že od leta 2003 dalje veliko naredil dr. Oliver Vodeb z akcijo *Memefest*. *Memefest* je projekt, pri katerem je ena prvih zahtev družbena odgovornost vse usmerjene komunikacije, ne le oglaševanja. Zanimajo ga inovativni, taktični komunikacijski koncepti, njihova komunikacijska učinkovitost in potencial pri spreminjanju družbeno-kulturne realnosti. V sodelovanju z društvom Kalidej – Društvo za tržno komuniciranje (<http://www.kalidej.net/>) je novembra 2007 IRDO uspešno sodeloval na Festivalu Kalidays, festival oglasnih besedil mladih. Skupaj so izpeljali prvi razpis za oglasno besedilo oz. plakat na temo družbene odgovornosti. Tema razpisa v letu 2007 je bil projekt DO-IT! Projekt je namenjen spodbujanju kreativnosti mladih (srednješolcev, študentov) v smislu razvoja novih predlogov, idej, projektov za družbeno odgovorne aktivnosti.

Festival Magdalena, festival oglasnih besedil mladih: nagrada za najbolj družbeno odgovorno delo na festivalu: v okviru Festivala Magdalena je IRDO v Mariboru, v času od 15.-17. maja 2008 izpeljal okroglo mizo z naslovom *Prispevki k razvoju družbene odgovornosti v oglaševanju*. Na tem festivalu je Inštitut IRDO prvič podelil nagrado za najbolj družbeno odgovorno delo na festivalu. Zmagovalec je bil video spot Svi u štrajk (Author of the Idea: Mirza Čeho, Director of Photography: Aziz Čeho, Designer: Vedran Mujagic, TV/Film Director: Mirza Čeho, Year: 2008, Category: 4. Motion, Awards: Finalist IRDO Award).

Povezava: <http://www.magdalena.org/en/gallery/entries/42744/details.html>.

Maja 2009 je IRDO v okviru Festivala Magdalena v Mariboru drugič zapored podelil nagrado za najbolj družbeno odgovorno delo na festivalu (zlato ribico in priznanje). Zmagovalec je bil koledar Think Different 2009, Creative Calendar (3D, 6.600x0), Author of the Idea: Bojan Galič, Support: Saša Djordevic. Awards: Finalist IRDO Award). V okviru Festivala Magdalena so v Mariboru maja 2010 tretjič zapored podelili nagrado za najbolj družbeno odgovorno delo na festivalu (zlato ribico in priznanje). Zmagovalec je bila knjiga -delo "10 čovjekovih zapovijedi-povratak elementarnom čovjeku (10 commandments to a man)" oblikovalke in fotografinke Amile Handžić.

Slovenska nagrada za družbeno odgovornost HORUS: Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in Slovensko društvo za odnose z javnostmi sta leta 2009 v sodelovanju z drugimi partnerji objavila razpis za pilotno podelitev Slovenske nagrade za družbeno odgovornost - Horus. V letu 2010 sta razpis ponovila, z dodatnimi partnerji projekta, skupaj s 13 partnerji: strokovno-interesna združenja, organizacije, podjetja, mediji. Na razpis se je prijavilo 8 podjetij, od tega 3 velika in 5 majhnih. Za posebno priznanje se je potegovalo 6 predlogov, tudi s strani javnosti in članov ocenjevalne komisije, izbrana pa sta bila Jernej Zavrl in Vida Ogorelec Wager. Podelili smo nagrado majhnemu in velikemu podjetju, v srednji kategoriji prijav ni bilo. Zmagovalca sta bila Unicredit Bank Slovenija d.d. v kategoriji velikih podjetij, v kategoriji majhnih pa Abbott Laboratories d.o.o. 2.9.2010 smo v Ljubljani organizirali seminar za prijavitelje, ki se ga je udeležilo 7 podjetij, od katerih so na razpisu potem sodelovala 3. Na seminarju so brezplačno predavali strokovnjaki, večinoma člani ocenjevalne komisije in predstavniki lanskih zmagovalcev Horus (10). Predstavitve članov Ocenjevalne komisije, poročilo o delu Ocenjevalne komisije in predstavitve prijavljenih podjetij ter podpornih partnerjev projekta so zbrani v Zborniku finalistov 2010 Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus, ki je izšel na dan podelitve nagrade Horus. Več informacij o projektu Horus je zbranih na spletnem mestu www.horus.si, kjer je dosegljivi tudi zbornik finalistov nagrade Horus iz leta 2011 ter vsi podatki o tem projektu.

Ne nazadnje so člani IRDO dosegli, da je uresničevanje družbene odgovornosti vključeno med merila, po katerih ocenjujejo prakso učenci in dijaki, ki izdelujejo raziskovalne naloge v okviru gibanja 'Mladi za napredek Maribora', kar praktično pomeni, da se s pojmom in bistvom družbene odgovornosti letno seznanijo vsaj 300-400 mladih, njihovih mentorjev in ocenjevalcev njihovih dosežkov.

5. Založništvo na področju družbene odgovornosti v Sloveniji

Od leta 2006 dalje inštitut IRDO v sodelovanju s partnerji vsako leto izda zbornik z mednarodne konference »«Družbena odgovornost in izzivi časa», ki jo organizira, in s številnimi prispevki mednarodnih in slovenskih avtorjev. Od leta 2008 inštitut IRDO izdaja *Mesečne IRDO elektronske novice za člane inštituta IRDO* s številnimi zanimivimi temami (10 števil letno).

Že leta 2008 je kmalu po doktorski disertaciji avtorja izšla knjiga *Družbeno odzivno komuniciranje*, avtorja dr. Oliverja Vodeba.

V Zbirki PR (v sodelovanju s Slovenskim društvom za odnose z javnostmi) pa je leta 2008 izšla knjiga *Resnično odgovorno podjetje*, avtorja dr. Gergelyja Tótha.

Inštitut IRDO je soizdajatelj leta 2008 izdane elektronske knjige (CD) o trajnostnem razvoju (40 avtorjev iz 4 celin sveta): *Sustainable Future, Requisite Holism, and Social Responsibility* (Against the current abuse of free market society) - ISBN 978-961-91826-4-2, avtorji: Stane Božičnik, Timi Ećimović, Matjaž Mulej, s soavtorji, urednik: Prof. Emeritus DDr. Matjaž Mulej. Izdajatelj: ANSTED UNIVERSITY, BVI OF UK - SCHOOL OF ENVIRONMENTAL SCIENCES, ANSTED Service Centre, P. O. Box 1067, 10840 Penang, Malaysia, v sodelovanju z SEM Institute for climate change, Korte, Slovenia, in IRDO Institute for development of Social Responsibility, Maribor, Slovenia.

Soizdajatelj je istega leta (2008) postal IRDO tudi pri nastanku mednarodne tiskane knjige o varovanju narave: *The Climate Change System – introduction (Uvod v sistem klimatskih/podnebnih sprememb)*. Avtorja: Timi Ećimović, Matjaž Mulej. Izdajatelj: ANSTED UNIVERSITY, BVI OF UK - SCHOOL OF ENVIRONMENTAL SCIENCES, ANSTED Service Centre, P. O. Box 1067, 10840 Penang, Malaysia, v sodelovanju z SEM Institute for climate change, Korte, Slovenia, in IRDO Institute for development of Social Responsibility, Maribor, Slovenia.

Leta 2009 je IRDO izdal elektronsko knjigo (CD) o trajnostnem turizmu –*Sustainable Strategies in Travel and Tourism (Trajnostne strategije v potovanju in turizmu)*, njen urednik je dr. Mark Esposito.

Od leta 2009 IRDO vsako leto izda v sodelovanju s PRSS in drugimi podpornimi partnerji projekta *Zbornik finalistov Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus*.

Leta 2010 je IRDO izdal CD knjigo *Eseji o družbeni odgovornosti*, in jo leta 2011 ponatisnil.

Na področju založništva se je v Sloveniji pojavila vrsta zanimivih, strokovnih knjig. Med njimi naj omenimo knjigo z naslovom *Odločitev za odgovornost - o oblikovalski etiki in oglaševanju*, ki jo je septembra 2010 napisal avtor mag. Sašo Urukalo, izdalo pa Društvo za oblikovanje.

SFPO Slovenska fundacija za poslovno odličnost je s strokovnim sodelovanjem inštituta IRDO novembra 2010 izdalo *Priročnik z orodji za družbeno odgovornost podjetij*. Gre za slovensko licenčno izdajo priročnika EFQM »Excellence One Toolbook for Corporate Social Responsibility«.

GV Založba je v Zbirki Manager leta 2011 izdala knjigo *Trajnostni razvoj organizacije : ekonomski, družbeno-politični in ekološki vidiki*, avtorji so Bertonec Andrej, Meško Maja, Naraločnik Andrej, Nastav Bojan.

6. Objave v slovenskih medijih o terminu "družbeno odgovornost"

Kot prikazujejo statistični podatki podjetja Press Clipping, ki že od leta 2006 spremlja pojavnost besedne zveze »družbeno odgovornost« v slovenskih medijih, je vidna rast objav v posameznih letih. Tako je bilo največje število objav v medijih zaznati preteklo leto (kar 969), medtem ko jih je bilo ob začetku spremljanja leta 2006 zaznati le 6. Leta 2007 se je število objav povzpelo na 132, leta 2008 na 789, leta 2009 na 835, leta 2010 pa je ponovno upadlo na 342 objav. Moramo opozoriti, da so pri merjenju števila objav omejitve, saj podjetje spremlja določeno količino ključnih nacionalnih medijev, predvsem tiskanih, medtem ko v elektronskih (TV) ni mogoče slediti vsaki besedni zvezi »družbeno odgovornost«. Zato verjamemo, da je število objav še večje, kot je zapisano v priloženi statistični analizi.

V letu 2011 so novinarji o družbeni odgovornosti največ pisali v obliki poročil, sledijo jim spletni članki, ostale oblike, manj pa je ta termin uporabljen v vesteh, dialogiziranih poročilih in še manj pri napovedi dogodkov.

O družbeni odgovornosti so največ pisali novinarji Barbara Pavlin, Jana Petkovšek Štakul, STA, Dunja Turk, sledi pa jim še nekaj novinarjev, ki se posvečajo temu področju. Barbara Pavlin in Jana Petkovšek Štakul sta za svojo strokovno predanost področju družbene odgovornosti v letu 2011 prejeli tudi posebno priznanje za novinarje v okviru Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus (www.horus.si).

Po objavah v preteklem letu sta izstopala mesec november 2011 (veliko objav o nagradi Horus, ko je bila tudi podelitev le-te) z najvišjim in mesec februar 2012 z najnižjim številom objav (zaradi tega, ker je statistična analiza vključevala le 17 dni). Mesečno poprečje znaša 81,8 objav.

Po zvrsteh medijev je bilo največ objav na internetu (30,1%) in v dnevnikih (28,6%), sledijo jim mesečniki (14,4 %) in tedniki (13,6%). Najmanj objav so zasledili na radiu (2,2%) in na TV (2,1%). Še statistike: *Tiskani mediji*: 281 objav v dnevnikih, 141 objav v mesečnikih, 134 objav v tednikih in 87 objav v kategoriji drugo (dvotedniki, štirinajstdnevnik in občasniki). *Elektronski mediji*: 296 objav na spletu, 22 objav na radiu in 21 objav na televiziji. Kar 65,4% vseh objav je bilo v tiskanih medijih in 34% v elektronskih.

Med mediji sta o družbeni odgovornosti največ poročala Dnevnik in Delo, precej manj pa Finance, Marketing magazin, TV Slovenija 1 in Večer. Velja poudariti, da čestitamo vsem tem slovenskim medijem, da poročajo o družbeni odgovornosti, saj so v primerjavi z drugimi mediji, ki o tem ne poročajo, veliko storili za razvoj tega področja v Sloveniji in tako okrepili širše zavedanje o pomenu družbene odgovornosti v slovenski javnosti.

Žal vsebina poročil o družbeni odgovornosti v spremljanih slovenskih medijih še ne zajema vse širine vsebin le-te kot bistvene vrednote in etike, ampak še vedno veliko poroča predvsem o dobrodelnih dejanjih, ki so pomembni, a droben del celotnega spektra družbene odgovornosti.

7. Družbeno odgovorne aktivnosti in vpliv na spreminjanje družbene kulture

Če želimo spremeniti kulturo v posamezni družbi, je potrebno družbo najprej informirati o tem, kaj je potrebno spremeniti. Nato sledi večkratno ponavljanje informacij in izobraževanj, da se v podzavest članov družbe ustvari razumevanje potrebe po novostih, s tem pa potreba po spremembi. Ko je potreba po spremembi dovolj močna, se posameznikom in s tem družbi pričnejo spreminjati stališča, odnos do posameznih tem, s tem pa tudi navade. In ker je, kot pravi že ljudski rek, navada železna srajca, je učinek dosežen, ko se navada spremeni, seveda v smislu boljšega ravnanja in delovanja za več družbene odgovornosti.

Torej je vpliv na družbeno kulturo dolgotrajen proces, ki pa ima tudi dolgoročne učinke. Kot sledi iz zgornjega zapisa, je bilo na evropski ravni, pa tudi v Sloveniji, že veliko narejenega, a še zdaleč ne dovolj, za spreminjanje kulture za več družbene odgovornosti. Verjamemo, da bomo s skupnim delovanjem in spoznavanjem različnih vsebin o družbeni odgovornosti dosegli veliko več, kot le posamezniki. Dosedanje aktivnosti to kažejo, v prihodnje pričakujemo še večjo rast le-teh in doseganje sinergičnih učinkov. Ko bo dovolj ljudi, od znanstvenikov do brezposelnih, od gospodarstva in civilne družbe, do vladnih uslužbencev, prepoznalo, da smo vsi soodvisni in nam vsem dosti bolj pomaga čim večja celovitost namesto enostranskosti, se bo družba korenito spremenila na boljše, s tem pa seveda tudi njena kultura. Brez tega je tudi pot iz sedanje družbeno-gospodarske krize malo verjetna.

Viri in literatura:

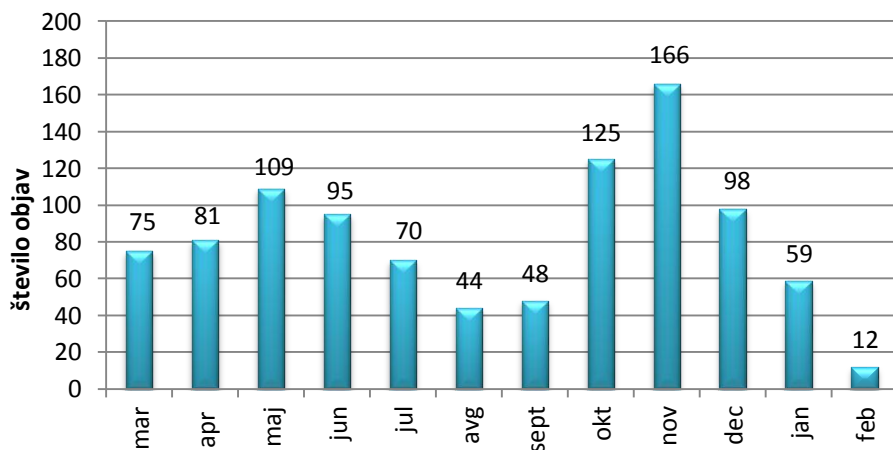
- A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, European Commission, dostopno: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/files/csr/new-csr/act_en.pdf, 2.3.2012
- Boštjan Vilčnik, Tin Cizar, Adrijana Lubej (2012): Analiza medijskega pojavljanja, IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, 01. 03. 2011 – 17. 02. 2012, Press clipping d.o.o., Maribor, februar 2012.
- Corporate Justice at European Level, European Coalition for Corporate Justice, dostopno: <http://www.corporatejustice.org/-corporate-justice-at-european,011-.html?lang=en>, 2.3.2012
- Corporate Social Responsibility: A business contribution to Sustainable Development, communication from the Commission of the European Communities, 2002, dostopno: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0347en01.pdf
- Green paper on Corporate Social Responsibility, European Coalition for Corporate Justice, dostopno: <http://www.corporatejustice.org/green-paper-on-corporate-social.013.html?lang=en>, 2.3.2012
- Green paper, promoting a European framework for Corporate social responsibility, Commission of the European Communities, 2001, dostopno: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0366en01.pdf, 2.3.2012
- Hrast, A., Obradovič, S. (2012): Letno poročilo o poslovanju zavoda IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti za leto 2011. Maribor, 28.2.2012.
- <http://www.certifikatdpp.si/o-certifikatu/javni-poziv-za-sofinanciranje-2012/>
- <http://www.finance.si/index.php?cat=1511>
- <http://www.irdo.si/>
- http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/management_standards/social_responsibility.htm
- <http://www.mdos.si/si/o-mrezi.html>
- <http://www.memefest.org/>
- <http://www.nfrcsr.org/slovenija/index.htm>, 3.3.2012
- <http://www.piar.si/sekcije-drustva/sekcija-za-spodbujanje-druzbene-odgovornosti/>
- <http://www.spem.si/slo/Dejavnosti/Izobrazevanje/sola-za-druzbeno-odgovornost-podjetij--/>
- <http://www.ungc-slovenia.si/slo/o/>
- <http://zlatanit.dnevnik.si/>
- Izvajanje partnerstva za rast in delovna mesta: evropa – središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij, Poročilo komisije Evropskemu parlamentu, svetu in evropsko-socialnemu odboru, Komisija Evropskih Skupnosti (2006), dostopno: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/com/2006/com2006_0136sl01.pdf
- Jančič, Z. (2002): Nova družbena odgovornost podjetij, dostopno na: <http://www.delavska-participacija.com/html/clanki-iskanje.asp?Sklop=%25&Naslov=&Avtor=Jan%E8i%E8&letnik=%25&stevilka=%25&sort=AvtorPonder&Submit=Iskanje>, 2.3.2012
- Na tej spletni strani <http://www.corporatejustice.org/> pod zavihkom Corporate Justice at European Level so dokumenti, ki se nanašajo na CSR v EU, razdeljeno po letih.
- New European Policy, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm, 2.3.2012
- Slovenska nagrada za družbeno odgovornost Horus (www.horus.si)

PRILOGA: Grafični prikazi objav besedne zveze družbena odgovornost v slovenskih medijih v obdobju od marec 2011 do februar 2012, ter avtorjev in vrst medijev.

Metodologija

Vir analize je zbirka 982 objav s ključnimi besedami IRDO, ki so jih v obdobju med 01. 03. 2011 in 17. 02. 2012 zasledili v slovenskih tiskanih in elektronskih medijih (Press clipping, 17.2.2012).

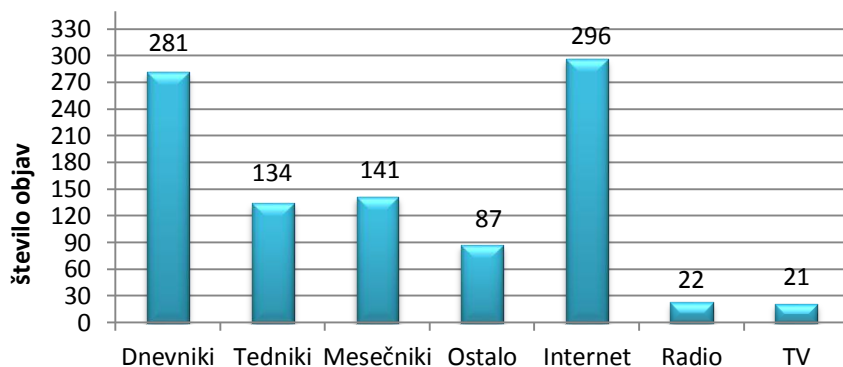
SLIKA 1-2: Število objav po mesecih (N=982)

Iz datumskega grafikona je razviden trend objav v analiziranem obdobju.

Izstopala sta mesec november 2011 z najvišjim in mesec februar 2012 z najnižjim številom objav. Mesečno poprečje znaša 81,8 objav.

SLIKA 2-1: Število objav po zvrsteh medijev (N=982)

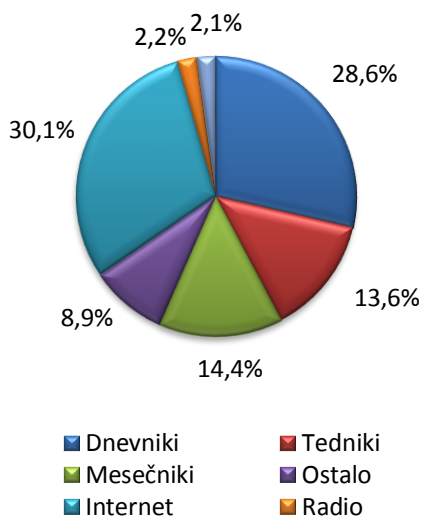

Tiskani mediji: 281 objav v dnevnikih, 141 objav v mesečnikih, 134 objav v tednikih in 87 objav v kategoriji drugo (dvotedniki, štirinajstdnevnik in občasniki).

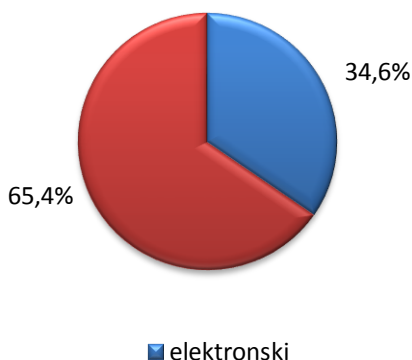
Elektronski mediji: 296 objav na spletu, 22 objav na radiu in 21 objav na televiziji.

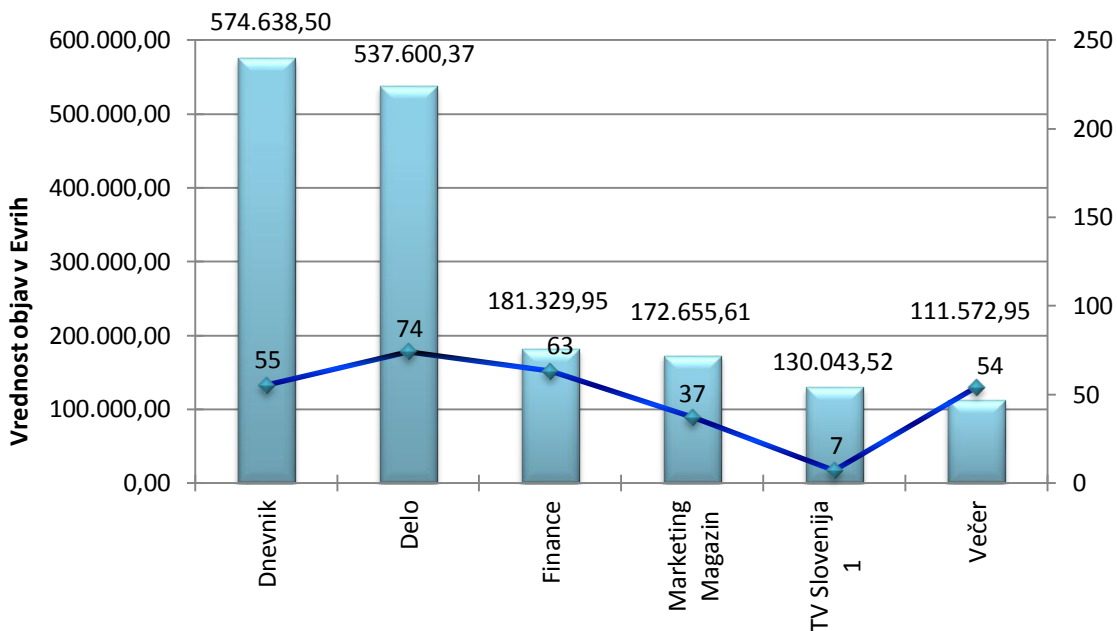
SLIKA 2-2: Objave po zvrsteh medijev – strukturni delež (N=982)

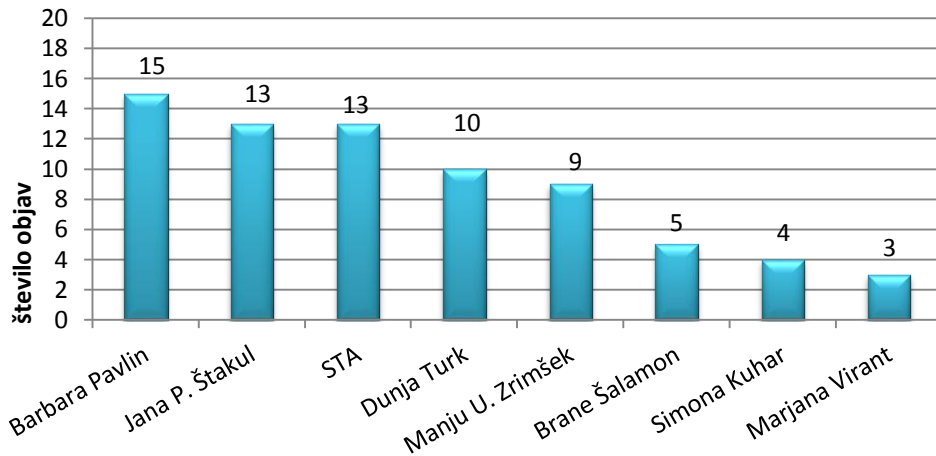
SLIKA 2-3: Strukturni delež elektronskih in tiskanih medijev (N=982)

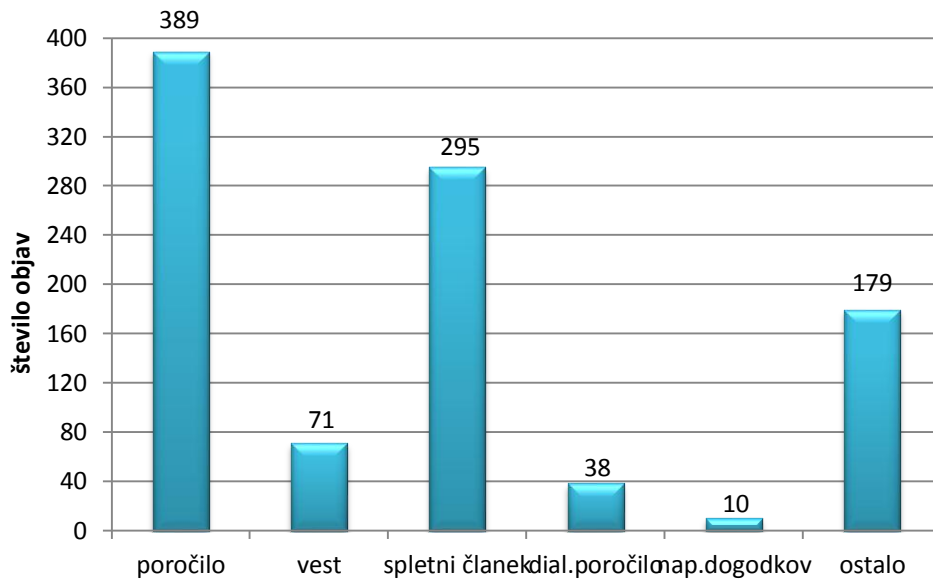
SLIKA 2-5: Mediji po največji ocenjeni oglaševalski vrednosti in številu objav (N=982)

SLIKA 3-2: Avtorji z največjim številom objav v publiciteti (N=982)

SLIKA 4-1: Žanrska raznolikost publicitete (N=982)

Slika 5: PRIMERJAVA S PRETEKLIMI LETI (po številu objav)

